

Cuprins

Introducere	9
1 Cum stimulați gândirea independentă	37
2 Cum dezvoltați o imaginație bogată	49
3 Cum poți fi atent și bun observator	61
4 Cum stimulați o curiozitate arzătoare	79
5 Cum dezvoltați o abordare de tip „hai să aflăm”	89
6 Cum încurajați originalitatea și creativitatea	107
7 Cum să devii inovator și inventiv	121
8 Cum să descoperi puterea perseverenței	133
9 Cum vă asumați un risc potrivit	151
10 Cum să înveți din succese, dar și din greșeli	163
11 Cum să deosebești lucrurile cu sens de cele fără sens	175
12 Cum să gîndești flexibil	195

13	Cum să iei decizii înțelepte	207
13	Cum rezolvarea problemelor poate deveni o plăcere	215
13	Cum dezvoltăm abilitățile sociale	235
13	Cum dezvoltăm inițiativa și gândirea anticipativă	245
	<i>Informații suplimentare</i>	261

Activități și jocuri

Puteți încerca...

Fii detectiv!

De la o vîrstă cît mai fragedă, introduceți ideea că sîntem cu toții „detectivi de cunoștințe” atunci cînd vine vorba să aflăm despre lumea în care trăim. Încurajați-vă copilul să urmeze pași de mai jos.

1. *Alege tema de cercetare.* Ce ai dori să afli în acest domeniu? Te-ai gîndit la o întrebare interesantă la care ți-ai dori cu adevărat să găsești răspuns?
2. *Stabilește unde vrei să cauți.* Care ar putea fi un loc potrivit pentru a căuta informații relevante? Computerul? O enciclopedie? Biblioteca? O persoană anume?
3. *Caută indiciul.* Adună informații, ia notițe și pune întrebări. Analizează în profunzime orice element interesant care apare în timpul cercetării.
4. *Fă unele deducții.* Ce crezi tu despre ceea ce ai descoperit? Ai vreo opinie sau vreo idee proprie?
5. *Elaborează un raport.* Care sînt cele cele mai importante trei lucruri pe care le-ai descoperit?

Ați putea realiza împreună un poster de „detectiv” cu cinci etape, fiecare suficient de mare pentru a putea înregistra stadiile anchetei.

Jurnal de investigație

Dați-i copilului dumneavoastră o agendă specială pentru investigațiile lui – ideal ar fi să conțină și pagini simple, și pagini liniate – și găsiți puțin timp liber pentru a-i face

împreună o copertă potrivită. Ar putea fi, de pildă, un colaj din fragmente de ziare sau fragmente fotocopyate din cărți despre subiectul de care copilul dumneavoastră este interesat. Alternativ, ați putea folosi diferite imagini cu detectivi celebri și simboluri bine-cunoscute.

În interiorul copertei din față, copilul și-ar putea dori să includă un poster de tipul celui descris mai sus. Păstrați pagina următoare albă, pentru un cuprins care, treptat, ar putea să crească, intitulat, de exemplu, „Însemnările investigațiilor mele”. Apoi ajutați-vă copilul să-și aleagă prima problemă de explorat.

Descoperirile pot fi înregistrate în orice mod dorește copilul – și cu siguranță însemnările nu trebuie scrise neapărat îngrijit, sub forma unor paragrafe concise. De exemplu, paginile pot fi împărțite în casete, în care fiecare eveniment sau idee interesantă să fie trecută cu o culoare diferită. Sau problema supusă cercetării ar putea fi trecută în mijlocul unei pagini, înconjurată de toate ideile și imaginile copilului – notate aleatoriu sau aranjate aproximativ pe zone, sub forma unei hărți a minții. O pagină ar putea fi păstrată pentru „Cele mai interesante zece descoperiri”, iar alta ar putea conține „Site-urile mele favorite”, cu o scurtă prezentare a fiecăruia. Pentru idei suplimentare, vezi următoarea activitate.

Moduri amuzante de a nota diverse informații

Există tot felul de modalități de a nota diverse informații interesante, pe care copiii le vor aprecia ca fiind cu mult mai tentante decât simpla scriere sub forma unor propoziții.

Probabil cea mai cunoscută dintre metodele vizuale, Mind Maps® (hărțile minții) a lui Tony Buzan a fost folosită cu succes în cadrul educației și în afaceri în lumea întreagă. Principala avantaj este că procesul de creare a unei hărți a minții obligă persoana mai curînd să-și organizeze cunoștințele decât

să le copieze pur și simplu pe o foaie de hîrtie. Copilul dumneavoastră ar trebui să ia o foaie hîrtie și să scrie în centru titlul subiectului. După care stabilește în cîte subteme poate fi împărțit subiectul respectiv și alege pentru fiecare cîte o ramură de culori diferite. La capătul ramurii, subtema ar trebui împărțită în continuare în puncte-cheie. Pentru exemple, vezi *Mind Maps for Kids: An Introduction* (Buzan, 2003).

O alternativă ar fi realizarea unei mandala. De data aceasta, titlul subiectului este scris într-un cerc din mijlocul unei foi de hîrtie mari. Apoi se desenează un alt cerc în jurul lui, care se împarte în trei sau patru subteme principale, folosind pentru fiecare o culoare diferită. Pot fi adăugate cercuri suplimentare, de fiecare dată împărțindu-se subiectele în continuare, pînă cînd sînt înregistrate toate detaliile relevante.

O variantă mai simplă ar fi crearea unei diagrame-arbore, scriindu-se numele subiectului în partea de sus a unei foi de hîrtie și o serie de subtitluri mai jos, la nivelul următor. În felul acesta, la fiecare rubrică, copilul dumneavoastră va putea nota toate lucrurile pe care le descoperă – fapte importante, cuvinte etc. Se poate folosi cîte o culoare diferită pentru fiecare secțiune a diagramei-arbore, astfel încît rezultatul final să fie mai atrăgător și mai ușor de memorat.

Există diverse alte moduri de prezentare a informațiilor. Copilului dumneavoastră i-ar putea plăcea să ia un subiect și să facă din notele corespunzătoare un poster sau o diagramă, cu etichete care să indice diferitele domenii. Dacă are simț artistic, ar putea realiza o bandă desenată cu baloane de dialog care să explice ce se întîmplă în fiecare imagine. S-ar putea realiza seturi de cartonașe informative, fiecare cu cîte o informație „Știați că...?” și o imagine. Acestea sînt deosebit de populare, avînd în vedere că copiii le pot folosi pentru a-și impresiona prietenii și familia!

LA ȘCOALĂ

Chiar și în ziua de azi, de multe ori, cînd se apropie data examenului, copiii li se spune pur și simplu să „meargă acasă și să repele materia”. Însă oamenii sînt diferiți – iar pentru a deveni un student eficient ar trebui să găsești acele strategii de studiu care se potrivesc personalității și modului tău de lucru.

Chiar dacă reușiți fie și numai să-i convingeți pe copii dumneavoastră să încerce ocazional tipurile de metode descrise mai sus, le oferiți un imens avantaj într-un mod total diferit, deoarece ele sînt și tehnici foarte eficiente de revizuire a materiei. Toate aceste tehnici sînt exemple de metode „vizuale”. Dacă sînteți interesat de investigarea mai multor strategii practice – idei care ar putea fi pe placul genului de copil căruia îi place mai curînd să vorbească și să facă decît să se uite și să citească –, aruncați o privire asupra versiunii pentru părinți a *Revision Passport* (de același autor), disponibilă pe adresa www.learn4life.co.uk.

Traseul detectivului

Această activitate necesită un efort mai intens, fiind astfel mai puțin potrivită pentru familiile ocupate. Cu toate acestea, merită să fie avută în vedere ca o activitate ce poate fi desfășurată pe timpul vacanței de vară, dacă sînteți în criză de idei pentru divertismentul la domiciliu.

Încurajați-vă copilul să aleagă o temă de cercetare, după care ajutați-l să schițeze o simplă foaie de înregistrare. Să spunem, de exemplu, că aveți o fiică ce și-ar dori să afle mai multe despre animalele subacvatice. Începeți prin a căuta împreună, pe rînd, numeroase întrebări interesante de cercetat, cum ar fi „Cîte tipuri diferite de delfini există?”, „Ce mîncă o caracatiță?” sau „Care sînt cele mai ciudate metode la care apelează ființele subacvatice pentru a scăpa de dușmani?”. Notați fiecare dintre aceste întrebări, apoi spuneți-i fetei să aleagă șase care o atrag cel mai mult.

Împărțiți o pagină din jurnalul de investigație în șase secțiuni diferite și acordați fiecărei întrebări un spațiu separat. Apoi adunați o varietate de surse (cărți, computer, ziare etc.) și plasați-le în diferite locații în jurul casei. (Dacă aveți timp, ar fi chiar mai tentant pentru copilul dumneavoastră dacă lăsați în fiecare locație cite un indiciu secret, care să-l direcționeze spre punctul următor – însă ar putea fi prea mult pentru majoritatea părinților, care deja sînt epuizați.)

Urmați traseul împreună – sau convingeți-vă copilul să încerce această activitate cu un prieten și oferiți-le un premiu dacă răspund la toate întrebările. La fiecare sursă, se cercetează probele în căutarea unor indicii care ar putea ajuta la găsirea răspunsurilor la întrebări, iar răspunsurile respective se înregistrează în secțiunea corespunzătoare de pe foaie. Unii copii și-ar putea dori să folosească culori diferite pentru fiecare întrebare: acest tip de indiciu vizual poate fi util mai târziu, la organizarea și amintirea informației.

Ce a descoperit copilul dumneavoastră? A aflat ceva surprinzător? Dacă ar fi să-și poată aminti un singur lucru tot restul vieții, ce ar alege? De ce? În cazul în care a desfășurat această activitate cu un prieten, ar putea ei să se considere experți în domeniu și să realizeze un scurt documentar prin care să vă învețe despre descoperirea lor?

LA ȘCOALĂ

Această tehnică a traseului este o metodă foarte bună în cazul temelor pentru acasă bazate pe cercetare. Face ca sarcina să pară mai puțin descurajantă și, într-un fel, mult mai distractivă – în special pentru copiii mai activi, cărora le vine greu să stea într-un loc.

Buletin de știri!

Cercetarea nu are nevoie întotdeauna să se concentreze asupra faptelor – în unele domenii, opiniile personale și amintirile pot fi la fel de importante. Dacă copilul dumneavoastră a ales genul de problemă în care contează opiniile, încurajați-l să realizeze în jurnalul său o fișă de interviu de reporter și să aleagă câteva persoane care ar putea avea ceva de spus pe tema respectivă. De exemplu, ar putea intervieva un vecin, un frate, o rudă sau un profesor. Răspunsurile adunate ar putea fi transformate într-o știre scurtă, care să fie înregistrată și redată ulterior.

PENTRU O GÎNDIRE MAI PROFUNDĂ

Această tehnică poate fi potrivită pentru abordarea acelor „probleme importante” pe care copiii mai dotați încearcă uneori cu disperare să le discute. „Ce se întâmplă cu animalul meu atunci când moare?” – „Există viață pe alte planete?” – „De ce unii oameni pierd totul în inundații?”. În astfel de cazuri, ar fi bine ca, în prealabil, persoanele intervievate să fie puse în temă...

O sumedenie de fleacuri

Orî de cîte ori se strică un lucru – un uscător de păr sau un radio vechi, de exemplu –, nu-l aruncați pur și simplu. Păstrați-l pentru investigații viitoare – fie în grădină, într-o zi însorită sau ca un minunat mod de a petrece o după-amiază ploioasă. Copilului dumneavoastră îi va plăcea să adune piese disparate – în plus, puteți transforma această plăcere într-un joc prin stabilirea unei miniprovocări, cum ar fi „Care este cea mai ciudată piesă componentă pe care o poți găsi?”, „Cîte alte întrebuințări putem găsi pentru această piesă?” și, mai firziu, „Le-ai putea asambla din nou la loc?!”.